

Ե Խ Պ Ո Յ Ա Ւ

Ծարտօնական

Ընդունութեան

ՔԱՂԱՔԵԿԵՆ ԵԲ ՈՒՍՈՒՄՆԵԿԵՆ

ԼՐԱՎՈՐՈՒԹ

Ա Զ Ի Վ Ո Վ Տ Բ Ե Ա Լ

Ի Մ Խ Ի Շ Ա Ր Ե Ա Ն Մ Ի Ա Բ Ա Ն Տ Ց

Ա Կ Ա Ր Ա Ր Ա Ր Ա Ր Ա Ր

1 8 5 2

Գ Ի Ե Ն Ա Ը

ԳԱՅՉԱԿԱ ՍՈՒՐԵ ԱԿԱԴԵՄԻԱՆԻ ՀԱՆՐԱԳԻ

司馬遷文

新序

人情之變，事理之變，皆有其自然之理，無其自然之理，則非人情，非事理。

լուն պէս՝ բանեն եւ Դապիճայի աերավեճեան ձևոքը
տուու: Առար Հականակ երբ որ Դեկտեմբերի 25ին ե-
զանց գեղաքերան Եւստուութեամբ Ամեդոր Հիւկոյ
եւ ուրիշ 23 լրանեակողմեան պատգամաւորը թէ՛ղ-
դիա վախան, թէ զիտոյի ողաշտանեան իրենց առա-
ջնա պայելութիւնն ըրաւ, եւ իր պաշտպանութիւնը
խոսացաւ: Թէ որ Հեւրիստոյին մեջ տերութիւնները
Հարկանոր սեպեցին Անդղիայի մէջ քաղաքական
փախառականներան յեղափոխական դաւանանու-
թեանց համար մերաբանութեամբ զօրեղ պազարո-
րութիւն մ'ընեւ: Ընդ զիտոյի տերութեան, եւ ու-
ռաւել Գաղրիայի տերութիւնը վեկրնոր տանիք որ
իր զբացի ու բարեկամ տեղաթեան մը մէջ ըն-
տակողմեան պարոպլութիւնը իրեն զէմ ժողովու-
թիւ ու զուտական թիւննեւը ընեն: Կ'ըսուի թէ օրին-
ակ նուուզ Գաղրիայի գեւսպանն իր տերութեան
աղքարարութիւն ընդունեցաւ: որ աս իմաստով ըս-
դգի մ'ընեւ եւ հարկանոր զիտուածի մէջ արդաւ ըն-
դացը ու բերան բռնէ:

卷之三

1 ըստու, Գեկունիկերք 23: Պայմանագիրը Արտօնացնելով բարձրացնելու պաշտոնին եղեցուն վկայ զ արձեալ նոր հասուած մը կը գնէ, որուն մէջ նախ լրագրաց առ փաթաբանվեան տօւած լրակացնեան պատճեանները կը մըրժէ, և և կը լուցընէ մէե բարձրութընին զահընէն համու լիլ, ոչ նենգութեննէ, ոչ ասար տէրութեննէ մը պահանձելէն, և և ոչ, այ փախտականաց ինքընէն յառաջ եկաւ: Երբոք կործանող թշնամին, կ'ըսէ, որիշ մէկը չէ, ըսց եթէ նշնի իսկ ինք ևս մի մայդն օրոշիչ հարցման՝ մէե Երդեօք Ռայէ մերոցն Ենդղայի համար աղեկ պաշտօնեաց եր, հարկ եղաւ որ Երբոք Ռասաւէլ անձումի միասական պատասխան առաջ Անքապէս գահընին իր արտաքին զորդց պաշտոնին հետ հակառակելուն բուն զատաձառը՝ Գաղղրակայի մէրժին կեղաքերուն, և և Ըստ կիոյին ներկայ Ժ տնհանիւ առ մէջ բնուելու ընթացքին վրաց երդու կարծեաց անմիաբանութիւնն էր: Երբոք Ռայէ մերքընին կարծիքը՝ եղանձին վկայ մէն զարմանք է: Համութիւն ցուցընել, էր: իսկ իր ընկերներուն կործիքը թէպէտու: միշտ Կաղղայի հետ՝ ինչ կառավարութեան կերպ որ ունենայ, խորագութիւնն ու բարեկառնութիւնը հասուածն պահել էր: ըսց կ'աղջին քիչ մը Ժ տնհանի Էս քաշուած՝ պահ շահեւն եւ: ոպատելու կերպարանը մը ցոյ լունել, ի մերայ այօր ամենայնի Երբոք Ռայէ բարողն՝ իր պաշտոնակիցներուն բանին միտ չդինեցի՛ Փարիզ եղող ուն զիհական գլուխանին իր առ անձնական կազմեաց համանուն համանունը խորթից: Աս եղաւ բորոք պաշտոնակից հետ իրեն արտեղալ և չետեւորար առ ուղիւ մէջն համեսցուն պատճեար:

Հայաբնաելին Եօքը, Հարկ էր որ Լորտ Բազմիրադը
ով Աւրագոյն Հայուսակ քաղաքականութեան մերժը
Հասներ: Անիկա ինչպատճե Անգղիս՝ ինչոչու նաև
Աւրորա՝ իր Հին ճանձրան դադառա:

լ օրու կյենցիքնին՝ Լօրու բայմբարզընին տեղ ար-
ուարին գրծոյ պաշաճնեայ անուանուիքը՝ զանազան
սկրուժնեանի նշանաւոր է։ Լօրու կյենցիքնին ասենակա-
այ նոր հրդարանին տեղաւոր է։ Խաճառականութեան
ժողովը (Board of trade) գահերեց է։ Հային
ՅՅ տարւան աշխայդ մարդ մըն է, որն որ իր կրթեա-
մի, ուր Փարփղ իր հայր Անդ գիւղի կողմաննե հոն դեռ-
պան եղած ժամանակի ընդունեացաւ։ Լանտան արուեա-
սից հանգիստարանին յանձնարարական ժողովքնին մէջ
ըլցիւրդ իշխանին բացակայութեան տակն զահերեց
էր, եւ նոյն պաշտօնով անցած արքի Փարփղ գնաց
ու Պարփղոցը տաճած մէջ ինչցըքին մէջ առւոր հու-
մը իսունգու, որն որ Կապակայի մէջ շատ ալէկ ալզեա-
ցինին ըրաւ։

— Տարելուց հայտնիութիւնն լողիքաբերը շատ անհաջոյ բեր բերաւ։ Խնամին անդադար կը զա-
նանայ, անդ զիսկան բանակը շարունակ կը անկարա-
նայ, եւ հասարակաց աղօդակն ողնութիւնն է, եւ
առաջմանամեջ եւ անսահմերը բոլորպին ջն-
ուեցան, կև մը զօրաց կերպար բայցով, կես
ը այ թշնամիւն յափշտակուեցով։ Գովրասամ-
ցիք՝ պանց զօրութիւնը 10—12.000 է, չըս գո-
ւառառ զիբը բռնած են։ Գովդականամենան՝ ան-
հարող կառավարութեան զէմ ունեցած տժգույն-
թիւնն երիտարք կը սաստկանայ։ Գար քայլքին մէջ
կազ յաղըցքեան ժողովքը մը կը դաշնամուշ որ խոս-
ացուած օահմանաբառութիւնն անմիջապէս տրուի,
եւ կը թէ առ բան ի զարձ գրուածին պէ՞ս պա-
ռերարքը կը զարի, եւ թէ կառավարութ ու իր
զայտանառակները հիմնակ եղած մասներուն պա-
ռախօսանառ են։

Վերեաց որ կառավարութիւնը պերթագուս ի-
նչուու մէ Քարեյսասց Հռոմանզանին մէջ ընդցուե-
լուցաց կրուազ հետօնեւ ուեմի ոյնու որ շատ-
աց քանի որ պատերազմը բիչ զրոխեամբ յա-
ւաշ կը տորոսի; Մինչեւ Հինուացը երկրին դաշտու-
թանու թեւան խուրասաւ օշնականու մի հանդիրը՝ իսխո-
քիչ բան կրցան ընել: Ապրենին ցի զերան աւարա-
սու մէ եան բաղնամքը՝ իսկուց քանի մը փոքր ժարմա-
կամիներուն յաջողերավն առեմի եւս ածեցաւ: առեմ-
յուս աջ քաղքրասամցոց զեմ եղած պատուի բաղնինե-
ռուն մէջ՝ Անդդիացիք երբեք գիմնայնի որոշաբի բաղ-
նինի իւ եւ: Համեմատուի եամբ՝ աղեկ կրթուած մէլը-
ամփ ունեցած չեն: Հիմա ուստաշունեց մերզին խոր-
հրքներն մէկ մէկուն մէջ որոշուեցաւ որ պատերազ-
մին ունից շատեկե զօքը խաւրուի: Կամ լուր մ' ուլ-
ուարածուեցաւ, որ կօրս Հերքիս ու զօքաց Տես-
հու պիտի որ Երթուց, որպէս զի Սիր Հերքի Ամիթին
ունից բարելուսց Հռոմանզանին քաղաքական կառա-
վարութիւնը ձեռք առնէ: Աը յուսացուի որ ու-
նչուու ան ընարարութեամբը դաշթ ականց սիրուը նո-
ունի կը շահուի:

ԳՐԱԴԱՎՈՅՆ

Պարուածառի և մայուսական լը-էւր դեկ-
տեմբերի 20ին կը զրե թէ ապագրութեան օրէն-
քի վոյ մոածող յանձնաբարտիկուն ժողովքն իր
հորուորդներուն առաջին մասը ընդուաց այսինքն՝
Կուստոյի ապագրութեան օրէնքը հիմ առելով՝
ուղր կերմանական զանակցութեան օրինակ ըլլա-
ռա ապագրութեան օրէնքին պարուածառի Հանեց։
Հիմակ առիկոյ աղջկ մը կարգի զնելին եւմը՝ զաշ-
ակցութեան ժողովը քարտաբակուն մասն թնառ-
թեան ու ընդունելութեանը պիտոյ յանձնէ։

Արանը վկարդեն Դեկտեմբերի 24-ին Դաստիւ լրա-
ւունի կը ծառացանեն թէ վերանձնիան զաշնակցու-
թեան նույտուորդը (պահանջ) զարձնալ տղիչ մի-
ճակի մը մէջ մանելու վրայ է ։ Աս բանին համար
գրուած ժողովը իր քննութիւնները կատարեց և
անոնց արդինքը գոշնակցութեան խորհրդին առ-
ջեւը հանգ, որն որ նոյնը ցրեմի բավարարութ լնու-
անելով՝ գերանանական տէրութիւններէն խնդրեց
որ իրենց Արանիքուրդ եղալ զենապաներուն հար-
կաւոր հրամանները խրկեն՝ զ ան 1851 տարին չմին-
չաց՝ առ մէջ աշխատ խնդրոյն վերջին պրոցեսի տարու
համար ։ Արշափ որ աեղջուկ ու առժանաւուս աղ-
օրինակներէն կիմացուի, ոս պիտակուրուր և սորի-
սույն մասն ուուծ ու հրմայ զաշնակից ա ազգակից
տէրութիւննց տօ աշարժու ան զերանանական նաւա-
սորմի խնդիրը հետեւալ կերպով ։ ։ ։ Կերանանակոն
դաշնաւորութիւնը մէկ մէջ նաւասորմ ունենայ-
լիքը մաս բաժնուած, որոց մէկը կոչուի Առաջիւ-
ան Նաւարմ, մէկայր Պահախին նաւասորմ ու եր-
ազուրդ Հայութիւն ծովու նաւասորմ։ Խանց առաջիւ-
աններու և կաղմելու համար նաւասորմն յանձնէ կ առ-
ու այնուիս հոգ տանիլ, որ իր նաւասորմն մէկ ո-
ւոց բաժինը զատէ ու մելք իւրիւ իր կազմանէ

երմանական նաևուսողմբն արաւելը Հանգստակի
ու մասը : Վեսպիչա առ մասին կը կայէ առողէ
արք 1½ միլիոն գերմանական թալեր (2,250,000
արծան թիմբին), և մեր զինքը կը պարաւուրէ նաև
թիվը 1860 տր մէկ ու կես միլիոն թալերն կը
լիւր, ոյսինքն 3 միլիոն թալեր (4,500,000 արծան
թիմբին) եւ անկից այ աւելի տալ : Արկրորդ բաժք
ըսկանոր հոգաց Պարուսին տարբն 1 միլիոն թալեր
առելով, խէ երրորդ բաժքինը պիտի պատճենն
երմանական մէկալ աշբաթինները՝ նյույսեն առ
մի և միլիոն թալեր առհնձնելով սնոր պահպան
ժեանը : Առ բանական նաև առողմբն միշտու երեք
նույն աշխարհագրական մասեմամբ պիտի բաժ
անին առ բանին Ոչչէ բայտն նաևուսորդը, բայտնին
առողմբը, Հիւ-սխառին թշնւ նաւարութէ և եւ առողմա
նուն վայրինամեն որիտի ըլլուց Եւրամանական ոչչէն եր
բինական ծովական ու նաև ուշազդանական Վաշնա
ցութեան ժայռին մայութէ բրաւունկը պիտի ունենայ իտու
ուութեան առեն զերմանական նաևասորին միջնա
շնները, իրաբանին բաշբաթեան ապօք : Տարօն
աշին վայս հոկելու, նաևական հրահանեռու արջու
նակ ընելու ապօք եւ այցէն : Խոկ պատօնազմի առեն
ոյնպէս իշխանութիւն որիտի առենաց գերման
առ նաևասորին ամեն մէկ մասին վայս իրեն ուն
ուրեցած կորպա պարագիններն ընելու, հոկ համաց
առքիւն, եւ համարակաց վայրինամբն գործածելու
առ կ ես առքերէն գուրա կամ զերմանական նաևասորը
ուրեցած առաջին գայնական մէեան հարկաւու ընդու
ուն ամեն մէկ աշբաթիւն իր նաևասորին բայց
ին աղաս կրնայ բանեցընել :

— Պերցինի մէջ մասսի ընկերութեան ժողովուն
առ նաև Ներքունդայի մէջ թութատարութեան
լութիւն հաստատեցու ժողովք կազ, որի որ առ
երս զրեթե ըմբցաւ. Եթ գիշաւուր որոշումներ ո.
ոնք են: Էսքը Գերմանիայի մէջ 1852 տարու
չունուարի 1-ին նույնակներու սպակին համար երկ
տորդ պիտի որ ըլլց. 10 գերմանական մըլնեն պահ
զան հետազոտեան համար 1 արծախ կոչ իս
րեք արծախ զարանդան, 10-ին մըլնեն 20 մըլն
է շետաւորութեան համար 2 արծախ կոչ, ին
պէս անդին առանց զանովաճութեան 3 արծա
խու: Աւոտրիսի և Պրուֆայի վերաբերեալ ան
րեկիրներին ալ առ զաշնակցութեան մէջն են, թէ
գետ 1-ի հաստան, Մաճառաստե, Գրանիդուածի
ունկարարուն ու վենետիկ եւ այլն: Տերա թեան
ու պատմաստ իրար հետ ունենալու, հաջո
ւու որպէս է: Ամեն մէկ աէրութիւն բայց առ
ան մէջ իր դրացի աէրաքնեան երկիրը իրին
առանձինութուն հաշիւր կու տայ, դրացի երկիրը առ
առոր դիմուն իր հաշիւը կը գետ, եւ երկուքն իր
ուու. Հետ բազգուտելն եւաւ աշեխն կամ պահա
րարաստ սատկաց պիտի որ վերարուի: Առ եւրով
երեմանական տէրութիւնները պիտի վարուին, մէ^շ
եւ որ իրարանիւը տէրութիւնն մասնաւր շնէ
առ վաստ աւ մէն, գործենու կարգաւորեն: Երբ
աշեխն մէջ իրար անուանի կոչով թուան ու թա-

ՏԵՇԱՅԻ ԱՐԴՅՈՒՆԱՎՈՐ

ուն զինուորական հրամանառարարութիւնը պատճեն ուղարկած օրինագ եղած 45 հազ. ոյ դատապարտութիւնը կը հրամարակէ, օրոնք մէկ տարբէ ի վի ալզնի ընկերութիւն մի կազմած էին: Եսաց նորացն էր կոտավարութիւնն ու գէմ պէտք անոն և հասարակագրութիւն, ո. ու ուղարկացրութիւնն ձեռու ու ախրացրութիւն մի հասաւածել: Վաղաց 38 հան կախացնէի, մէկը հրացանով մաներու, մաներին ալ շինու տարւուն բանարկութիւնն դասպարտուեցան: Թորոյ դատապարտութիւններն ու օրինաց պարտէս հասաւածուած էին, բայց եղած ասաւեցի ոպարագետը շնորհը ընկերով՝ 12 տարեկան մինչեւ 3 ամսուան բանարկութիւնն ուն պարքեց: Առհաւան դատապարտուածներուն մէջ էր

կու անց զիսպի ալ կար, Հենրիկիս ու Նվուարդ
Աթրեմի ֆըրստ, որ անցմէտ տառածնին պատահէր՝ 10
տարւան, իսկ Երկրորդին՝ 6 տարւան բանապրկու-
թեան կոժիւաւցաւ։ Խոնցք զար՝ երգորդ ան-
զիսպի մալ Կորուլու Աթրեմի ֆըրստ մէկ տարւան
բանապրկութեան դատավորուած էր, բայց իրեն
ալ շնորհք ըլլապով՝ քննութեան տառեն բանտ էր-
ցած ժամանակի բառական պատիմ ու պարեցաւ։

Digitized by srujanika@gmail.com

ՄՐՏ.ՏՐԵ, ԿԵԽՈՅԵՄՔԻ ՀՐ 20): Արեկ իրիքուն ժամը
պէս ի Յին թիկնապահ զօրաց հրաման զ նոց, որ ան
անձնութիւն կանչեն, որունք թագաւորական զառակ
ծանծելու առանք հան պիտի զ անուշեն: Թամբ 11ին
տերութեան բողը պաշտօնեաները դուրս ժայթած
են: Կիշերն առանց դեպքի անցա: Վերջապահ
երկրորդ օրը 11ին թագաւորն ազգի մը ծնու:
Պայտ ու զաւակն ասողը են: Թամբ 11 ու կեսին
թնդանօթի ու զանդակներու ձայնը բը մայրաքաղաքին
ըստիշերուն յաջող ծնունդը ծանուցին: Երբու
մացը ըստիշերը շուռ ու բազմութեամբ լիցուցան:
Թազ առարկան աջլիին պյուրունէ սկսեալ Մա-
րիամ Քրիստոնէն կը հագաց: Ծննդեան առան Մա-
րիամին ու ծռալ հին առ Ներկայ էր:

Կըսուի թէ թագաւորը՝ որն որ հիմա կատարա-
ցածինը ձեւոք տուած է, որպիտեկ սպարագեանն
յաննեաց ըլլայ, որ նոր պաշտօնեեց խումբ համ-
բանվէմը հազդէ, վասն զի առաջնուր հրաժարեր է:

卷之三

Պետքեաթերի Լմբն թագուցին հետեւալ դա-
շախսութեամբ խօսիցը անողը բայցու:

Պատուական առօնակալք թագաւոր պատ թե ան է ու պատ
քանիսը ու ազգը բորդ ու կեզ աղջին։ Ինչ պես երշանիք
կը համարիմ զնել, աղջիք ներկայացնավերը՝ իրեւ ար-
քանական զանին ապահովագրութեան ներակի չուս կողմ բա-
յան ու շրութու աւ անըլու։ Այս եռամբ և ան վրայ վրա-
յան էն ու նորոգու թե առ մեծ փարձը, պայն ու աղջիք մա-
յրած հրատարակեց է, եւ եւ այ ի բարոր պատ ինչպիսիք-
ն։ Հաստատութեանը ու խնդիրնել ամեր պատ ին
համեմ։ Հիմնական օրինաց պրադարձ թե ան հարկաւորու-
թեան ստեղծութան պէտք ու առանձն պարունակ կը ու ան
(սուսպահան պայց) ընդուռ թե ներկայ աղջիք կումբը հար-
ցնել։ Արդիշնուու յնորութեան ապահով թե մն աղջ-
իքանը դիմուան օրէնք մը իրար, պատույթ կարգի կար-
գագութեաներ ընելու ստիգմա եցու։ Հաստարակոց աղջ-
իքի թիւնը հապալու բարձրաց պէտք օրէնքը վաս պարու-
նակ ին ու անհանգամ իշխունակ եամբ խոր հրատարակութե-
անը դն բար։ Եւ աղջիք անհմանացրու թե ան բնակու-
թեան հաստարակութեան, եւ առաջիկ բնակութեան պատի համա-
լու համարակալք, եւ առաջիկ բնակութեան պատի համա-

ովքի որդին եւ աւրութեան ժեզուած ուստամբեաց օրինաց
պահանջման շախմատ իւղաւ ուստիցը հուած է առ խոր-
հոգանոցին մէջ ուստամբութեան վրայ հանգիստ եր-
գում պիտի չին, զայտ որ նեղաց պարտեալով կ'ազա-
հօգիսներ զի՞շ իրեւ թշ որդին եւ իրեւ խռուն Տամ
Ուստիցը կ'ի տնօւաւ և և հաւատաւուն ուիսի զայտ ։ Իրաց
Նախարար իւղաւ եւ զանազան պարտկաներ ստիրեաց
ոչ կատարութեան շատ եւ եւ զայտ իւղաւուն մէջ իրեւ Խորու-
թեան հիմ է անդաւ կառապատճեն զի՞ր բաց ու ցում՝ պիտի-
աց իրութարք մէթեաւ ըր, զարտ ուստամբութեան ուստիցը ունի
կամ անունը կ'անունը կ'անունը կ'անունը կ'անունը կ'անունը

Digitized by srujanika@gmail.com

Առաջնութեան Գլուխանքիցից 1653 թվականի լուստենի ա-
ռանիկ կը գրեմ: Մէկը սենեակներուն մէջ կախուեցուի
որպար ուսպցած ըլլոյն անհից կը նար իմանալ, որ
չորս օր յառաջ մարդու մը կենաք ուրժեցին: Պատ-
գամաւոր մը առ ազակութեանց վրայ պաշտամեցից իրեն
մինչ ըլլու: Խոր չէ թէ մինակ բրտութեամբ որպա-
տասկան տրուեցաւ, հաղու նուե ուսանց իրեն
առ ըսածին ու ունից յառաջ ըսնած ձակունն հա-
մար երեսն ի վեր զինքը յանդիմանեցին որ Աղո-
վաց ուստի սահե կերած ըլլու: Խոր վրայ շինու-
մին է փրթաւ, ու գահերէցը հարկադրեցաւ քանի
մը ժամ նիստու ընդհանակէ: Ամեն մարդ սկսու վեր-
նառանց զուներէն գուրս թափիլ: Այս ունենութիւ-
նիրա բազմութեան մէջ կար նաև քանդոս անու-
նուի ասրիցն առած մարդ մ'ոչ, որը որ Ազատու-
թեան առ աքելոյ կը կոչուէր: Խեղչ եւրը բոլո-
մութենէն մըսէնով՝ առանց իր ուղղելուն մինչեւ
շնչպին դրսի կողմն եղաղ նեղ ու ցից տանգուղն ե-
կա: Բայց իննարս ասեն: վանդպակը (Քունակառա-
տակար ըլլութիւն) կարուցաւ եւ ծերը բաւական բար-
ձութենէն քարայուսութիւն վրայ իննարո՛: մէկ քանի
մտ հորը մոռաւ: Ա ծեր քանդուոր Յունաց յե-
ղափառութենէն առաջ ուստի ուստի Գանուիդի իշխա-
նութեանց մէջ ու բոլոր Խւրուպայի ան կողմեցն ուր-
որ հաղուստ ցընի կը գտնուէր, պարտացաւ, ուսա-
ւողից ու կողմանից Ըստորիկցու: Խոր Կիբա-
լանդիին բնիկեր եղաւ: Վերդի ին տարիները Ամենց
կը բնակեր անտեսկ ողործելի թաշխալ մը որ հաղի
կը նար ապրուար հնդալ:

3 0 6 1 1 6 4 2 7 6 9 2 1 8

Ճ-ՇԽԱՏԱՆ ԳԵԿՈՏԵՄՔԵՐԻ ՑԵՒՆ ԿՐ ԱՐԵՆ ԾԵ ՀԱ-
ՆԻԱԾԱՆ ԿՐԵԱԿ ՓԵՐԻՆ ՀՊԱ ՊՐԱՋԱԾԱՆ ԿԵՎԵԼՔԵՐԻ
ՑԵՆ ՎՃՈՎՔ ՎԱՐԺԱՐ ԽԱՐԺՐԴ ԱԽԱՋԲԻ Աշացուած
ՆԲԱԿ՝ ԳԵԿՈՏԵՄՔԵՐԻ ՑԵՆ ԵՐՐՈՐԴ ԱՆԳԱՄ ԹԻՆՅԱ
1852թ. ՓԵԿՐՈՒՄ ԱՐԻ 25 ՃԳԻ: ԽԵ ԵՐԵԿ ԹՐԵԱ
ՀԱՅԱԿ ՄԱՅԻՆ ԱՆԱՆ ՀԱՐԿԵՆԱԸ ԸՆՐ ՄԵՐԱ
ԹԵ ԱԲՐ ՎԱՐԱ՝ ԳԵԿՈՏԵՄՔԵՐԻ 22ԻՆ ԱՐԻՇ ՎՃՈՎՔ
ԱՌ ՀԵՆԱՍՏԱՆ ԷԿՈԾ թագաւորական Հրաժանմին զա-
րութեամբ՝ ՅԱՆԻԿԱՆ ԿՐԵԱԿ ԲԱՆԵՐՈՐԴ ԽԱՐԺՐ-
ԴԱԿԱՋՈՒ ՂԱՐԳՐԱՎՈՒ ԸՆԵՑԵԱ ՀՐԱՄԱՎՈՐԻ Ե, ԲԱՌ ԱՐ-
ԱՐԴԵՆ ԵՐԿՈՆ ՏԱՐՔԻ Ի ՎԵՐ ԻՐ ՊՐԱՅԻՆՆ ԿԱՐԱՇ-
ԱԿ Ե:

Օ Ս Մ Ե Ն Ե Ա Խ Տ Ե Ր Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն
ԽԳԻՊԱՄ : Ամիգիկնան հոշակաւոր հանձնարա-
փարք (Ingenieur) Կահիրէ Հովոնելով, թի և այդ
յատանակը թէ Ըղեքասմող բայցէն թէ Պահիրէ էն
երկաթուղին շափելու ու անոր նախապատճառու-
թի Անելը փակթայ մը սկսան : Երբիւ հասպառակա-
բան դնելու է, կը ու Թըւառի լուսարդ մէկ թի զըլա-
կիցը, որ առ ճամփան մէծամեծ գտնապութեանց
ու ծափքերու առանելու թէ ան շնչեցրով՝ Տերբար
մը լին, որն որ Եղիպատի ամենն բազմանարդ եր-
կիմն է, ոփոք շնչափ : Առ Համբան ապրանքին ան-
որպատ Փաշչանի գաւառը ունեցած կամացն ալ համ-
ձայն է, եւ Ազգագույն երկրազ օրծութեան ու գա-
ճան ակնառութեան շահերուն ալ մէծութեան պատ-
կընն : Երկաթուղիցն շնչառենան տնտեսական ա-
ռաջնորդութիւնը յանձնուեցաւ ու բացեալ Ակադեմի-
անդ գնուցոյն որն որ Հիմա Ազգացան կը կոչուի
և բարգան եկաղ ամեն մէկ շողեառ ուղղվուցիւ-

թափառ ակտունելու գունդ մը կը բերէ, որնք կը
յուսան որ Երկաթուղարշան շնորհեամբ կամ
որից և զանուկա բան մը ասանալով կըսան հօրդա-
ումանուլ։ Ասուց մէջ ի մասնաւրի շատ Ակունխացքը
կան, որոնք իրենց ընտանիքում են համար ։ Ան-
դպիսցի մը ատելի ըլլարով Նշիրտառի հարսու-
թինը ընդուցնեն, կը մասեն։ — Երկու անգղիպացի
բժիշկ ԱՅՈ վերացու Երկութուղարշան որով ավագութե-
առն բժիշկ պրա եղան։ Վապառ Փաշան գետ տնա-
պատի մէջ իր ամբողջ է։

Ա Ե Ն Բ Ո Տ Ե Ն
Պրեմիսլու Հեղիաց լրագիրնելը ծանրակիր
Մեր Ծերին Աւելասամեն, որպէս Կիմոնանք թէ
Խայտը Փեքինելը թողուցան ու հայրութեան
Հրաժարութ ըլլայ, իսկ իր հակառակորդը՝ որ ապրո-
տամբութեան զըստն է ա. Ծնն Անձկ տիրու ցե-
ղն յառաջ եկած է, գահն եկած ըլլայ: Քայց առ
բուրը գեր սառզ աթեան կարօսութիւն աւնին:

Ա. Մ Ե Ր Ի Խ Ա
Գլուխութիւն առանց Հոգեկայոց շագենան
երեկ Համբ գտանալով՝ Գոչութիւն հօն գտած փա-
ռաւոր ընդունելութեան ըստը բերաւ։ Աէկանց
ԱԾՆ աւելի ողջանագիր ընդուներ է, և ան բիւ
առենան մէջ Յօն Տառ է խօսեր։ Ամերիկայի ժո-
ղովրդան յօցարարութիւն մ'ալ առեր է, որոն
մէջ սպիրական ոճերը կը բանցրնե եւըլը։ Խոր-
հայութեացին մէջ Կոշութիւն Աշխանկրին Հրամակրեց-
ւ։ Վառաւոր ընդունելութիւն ընելաւ վրայ մէն յիշ
բայս եցաւ, որուն միշտըն առ որոշումն եղաւ որ Ճե-
րակցաք Դաշութիւն փառ առց ընդունելութիւն ընեւ ։
Ֆիլմը զահերեց իր օրդին Նոր Խորկ երկեց որ
Դաշում հրամակէ։

Н а т у р а

በዚህ የትምህር ክ-ፌዴራል በኩል ስለመስጠት የሚከተሉት ደንብ መግባር ነው፡፡

9-1, 8-1, 10-10

ՊԱԿԱՅԱ ԹԱՂԻԿԱԼՐԵԼԲ

Աշուած շարուչքը մահաւածին՝ իր պատճառ եւ զանց չսփրկները չեւ թէ միայն շշագրեցն, հապա մահաւածին՝ թէ անոր հակառակ առելի եւս ուստա կացնին: Շարուչքը որ կարծես թէ ոնչը հենվածաւ թէ են առեն շեր համեօնակեր Հայուսուն բարձր զին ուսանելու Եսեւել ինուլ, եւ զարիկու մեռցնելու ու շեր կիսուց թիւք պարզ պարզ գուցէ կարմարք

որ ըզաց թէ անոր ուղևուեցած յաւրի Հայոց սրբնի
մջ քիչ մի առեն անդարձ կեցաց տիրասիրուելի նոր
զարք աշանեւով՝ իրեն գեմուուր եւըլու և իր ըրա-
նաւորահան լուծը խցեց գրգռե՛, անդիրս մեռնելուն
եմու՛ պիսա անձնայի եղանակուն ջանալ որ անուր
ու անողնեկան մենցած Հայուսունիք մեջ իր իշխա-
նութիւնն ունեի հաստատէ : Այս վահանակու՞ անձն
բանին յուսաշ Մերժմանց մեռքով զօրաւոր բա-
նակ մը խաւրեց հօն, որ բազոր երկրին բնուկիները
եւ մասունակ ուստարաբնիւրը կրոնկապաշտեան
գործընէ : Իւս պազէս զի զմեռքին առ զորքըն անելիք
փութեավ ու երանեգեսամբ զըսէս հոնելու գրգռե՛, չէ
թէ միայն իր պողոք անոր կառւետեան տուաւ և
Պարսկաստանի մջ մեծ ամեն կարւածներ պարե-
ւաց, հասոր մինչեւ Հայոց թաղաւորութիւնն աւ
խռաւացաւ իրեն, միոյն թէ բահճեւրը կոտորեւ:
Մերժմանց պահնեկ ուղենամատ և համակարգ

|| Արուաւա առանց զրջարանքից իր հայրենիքը
զոյսի՝ օկատ ունչուր շարիբներ զարդել։ Խախարա-
ներին շատուր թող տաւած գոյած բարյալ։ մանց
հու մայած ընտանիքը Կառներ բերդ երա։ մէջ կը
բանաբերէք եւ մէջ սպանացիքներ կ'ըներ, որպէս
զի վախատականներն են զաւաքա սախտ։ և ա-
նոնց աշաւըներն իբրահիմ ուղարքով աւելի եւս վախ-
ցներա։ Համար՝ մէկ կողմանէ այ կը սկսէր համաց
համաց առ սպանացիքներն ի զարծ զնել։ Քրիստո-
նութիւնից չընչելու մուգը բայց եկեղեցիները կացել
կամ կործանել կու տար եւ ամեն կայլ անոնց առ զ
առարկ շնորհներ կը կանչեներ։ Եպիսկոպոսներն ու շատ
քահանաներ զանազան պատճառ տնօք կը հայած եր
ուղրիկառանու կը խարթիր, եւ գոնզ աշաւնոց մագեր
կը ընթիր Հայուսասու կը լիլլիներ։ Եւ որովհետո, նոյն
ժամանակները գետ հայերն զիր ու գորութիւն ըր-
բարյալ։ եկեղեցւոց կարերուն մէջ յանաբենով կը
վարուիքն, Ակրուտան սոսամիկ պասիւներով յա-
նուարեն արքիւլու, թաքրիմաններն ու այս բակ բասիր որ-
պէտք։ Կու զիր ու կը համայնչը որ ամեն մարդ
ուղրիկերն արքիւլու, բայց զոյս յանաբենու զըբերը

Կը ժայռեր, վայրեր, կը թնձեր։
Խոչշուն բառաջազոյն պրոցտեներես կը տես-
նամ, Ա. Ներսէն առանձինութափին կը գտնամեր եքք
որ առ շարիքները Հայաստանի գլուխիր կու դայթի։
Հայրենինու և իր հօնին առ թշուառ մժենուցը վաս-
կիչեր ցըրել զատե արասանուք թագերուի և կրծքին
զուռան վասնակին վաս սիրու անհայրին զատոց
մի եղանակ՝ ամեն կերպով կը ջննար կը ճշգներ որ
ուստի գտրենան մի տամա, Երկրոր խաղաղութեան ու

Պարզացի բանակը Ենիւն ոպատճէ; Աս իր Նեղութեան
ու անձիւթեան մէջ՝ Առած մաս եւուր միայի տիեր-
կալութիւնը աւաս ու կայսրն եր։ Ա. Կամլ արիկանն
իրեն զիւեց, և Հայուսաւուիք իւելզ վիճակն ու կրօնի
վասնդը կենդանին զիւերով առ չեւ գնելով խոնդրեց
ու օգնութեան համար, Արշակուն Պատ որպէս Հայ-
ուսաւուիք վրայ թաղաւ որբեցն եւ զիւելով Պարսից գլու-
պաշարութիւննէ: Վանեն արդար խնդիրն այնպիսի մեծ-
անուն ժամանակնի ըլքան անկարելի բան եր որ
առանց արցենուն նեար: Զիջւու մեծաննն նըրնականն
իր աղաւնացը անհնչութեան հաստան տուռ որ Տե-
րեւու ուրասաւատին զօրսախարսթեամբ բայցնութիւ-
նանու մը Հայոց սովութեան երթաւ, Պարսիկնելով
հօնիկից մերժեւ եւ զՊատ իր հարցը թագաւորական
զայք նուեցըն: Աս լուրց շատ ոք չըր կողմի տո-
րոն ու երգ՝ փախող նախարարներն ամեն պիտոց Ե-
կան թագաւորին ու երաների Հայուսաւուիք զայք
մազքեցն, եւ քիչ ոք վերից ամենը մէկույզ կայսե-
րական զարքին հետ դեմ ի Հայուսաւու նեարոց ելու:

Խայց, բարեկ, բայց ապիսովքը անտառան կը սպա-
սեր իրենց հոն. Ազգակ տորբեր էր Հայաստանի հր-
մանական կելազարանը՝ իրենց հոնից եղած ժամա-
նակ ունեցողութեա: Փախանակ ծավալեալ մարդաշա-
ռազարբները՝ աւերանենք եւ ամսոյ սպազաւաները.
Ժիրանեան կանաչալուրդ գալսուրու և գեղեցիկ մար-
դերը՝ կորդ ու խոզան Երկինակը, պանց վարդ դրե-
թե նշանաւ որ շխատանուիք: Կենքրու և ուսմետ-
առ մեջ շինականաց դաշտաբն ուրախութեան եւ
հայֆիներու գեղվիրակն պանցին ձայնին աեզզ՝ միաց-
ըսուր և. Հեծանինեան ձայնենք կը լուսնի: Անկ կոչ-
մը Երկարագութեան բազոր ամիսակաթիւնն ու բախտականի
տարացն մեջ թափան բարձրացնենք արդիւնքը. Ճայռ
սերպաներուն առաջ կիսուած ապահոված, անզին
հայֆիներան խցիքը պրոռն կործանուած կը տեսնուի:
Ժիր Երեսառորդներու և. Կայսար աղջոց լազմա-
նի եան առևշ՝ ձամբանենք ծերերէ, ցաւազապնենք:
Ժիրու որներէ, հիւանդանենք ուրիշ մարդ չերեւար:
Ըն. Ս. Ներսիսի անքուց չնույից ու վաստակոց
պատագները, մին բազմութիւն: Կրանզ մանուկներէն, աշ-
քարանունցներին, ուրբանցները՝ կամ կործառած պա-
րուն են, կամ մշջնենքն ապօռուստ ու խոնոք շքը-
նելով՝ զուրու ելուծ ամսոյի ձգան են: Անեն առջ
արուն տասատ զարդունքը զոյլան, վանցեցն ու. և
կեղցիները կործ առած...:

Ա Երջապես կու զան կը մօտենան Հայաստանի
առշնութեր... : Իսոյ բնոյն ան նախարարով՝ որովայ
ածին ու ուժի կամացորեն իրենց մօտաւար քեր-
գեր բայց մը յառաջ հատենիր, Հիմա շանդէ զար-
դուածի պէս կը իենան, չեն կընար յառաջնորդ:
Ի՞նչ է իրենց ըերդերը տեսուն տաենինն պրեթէ
պրովինցիան մանալով՝ թափառ արցունքներուն
ու համաձ հասացաւորեթեռն պատճառը... : Կար-
ծես թիւ ներքին ողբերաթիւն մը իրենց կիրացուն
ան ըերդ երան մէջ իրենց պայտադ ուղարի ընդունե-
լութիւնը. կը դան որ իրենց սիրելի ամս պիտիքըն
ու զարդիւնը ոչ ոտ աշխարհաքի Աջ տեսներից
չտնին: . . . Թէ որ անհնդիմ ովոտ բաժնուենին, թէ
որ պարի ու անզատի պիտի նային, թէ որ հայրե-
նուոց վրանորոգութիւնն առ գծուար զոհը կը պա-
հանդէր իրենցին, գնեն անդում մ'այ աւետենին... . .
գնեն անոնց մերժին նշեքնին տակա տօնեն՝ ներկոյ
դանուենին: . . . գնեն կորող ըլլային անձնոց աշունիւնը
զայել... : Բայց չէ. զերենք ու տիսար միմիւնու-
րաթենին ոչ զեկան էր Մերաժնին՝ հայրենուոց
մասնիկն ու կարծանիքը: Իրենց գոյանեան լուրի
առնելուն պէս, իբրև կառաջի վայր մը որ որ
հառաստուն ընկէ կարծան որոր թուզ ասայու կը
սովորուի, մերժին առութենուի բարկանուրով՝ նախա-
րարաց բնուանիցը ըերդերուն վայուեն կահետ ուղ-
ան էր, որ որ շասանց մեռան էին, եւ մարդիններին
թօշանելու: կեր եղած էր:

Վակորութիւն է խոսրավ՝ բայցաբեզ թէ այս տակածութիւնը աղջկացնեին բառ էկոպներուն դրոց, որնք թշնամու շատ բան բան են, բայց հիմնի աշխարհ տեսածներն աշարժապատճի աւելի մեծ են։ Ասկայդ տեսպատճ աղջկերին եւ անդորրն առ երազ կարսցնելու ժամանակ չկայ. Երկին կարօսութիւնները շատ ամի զ արման կազմեն, եւ թշնամիներուն ականչ ահեց պատրուսութիւնները՝ պաշտպանութեան ձևածքներ միջնակեր կը պահպանին. Պապոց կայութեարքն ազնուհին թշնամի եւ ամայական համար գալու պահպանի Մերս ժուան իր մեծ ուժեւու ու հայրառնութիւններին զեխուելով՝ կատար թշնամի իր զորքերուն հետ ևս ըստուեցաւ ու Հայութիւնը Պապից մասնաւորին իմացաց. Ըստու և այսուով եւ ուժու պիտիներից Զայտոնանի ակրութիւնները պահեց, ուղիղ շատ աղջկացներուն առ առ արխիպեպութիւններին, կարծր կանոնները մերժեն ու Հայուսութիւններին.

Ապարդյա առ պատրաստութիւններ անմիջապէս
Անշատի խնացոցին Մեծանձն բնընկացը հրա-
մայեց որ Ըստ կանոնի զօրավայրութեամբ մեծ բա-
նակ մը Հայուսանութեայց օգնութեան երեխայ բայց
իրենք ալ իրենց կազմունք անհաջ ու անզոր չին
կենուուր Արքէն իրենց անձկափ հայրենիքը մանելիս ու
ուեւ մեծ քաջութեամբ բայց ըերդերէն Պարսկին-
քը մերժած եւ անմտոց տիրած Ենք քաջապէին Ա-
ներսինին եւ Նախարարաց Հետակառած մանելիցուն
եւ առ առաջին յոյնութիւններուն բայց անմիջա-
պէս շորու կողմէ Հայուսանեազ շատ մը անմերը նոր
եւանդ քը սուսացաւ քոջներուեցան փարիզու-
ներն ու թաքրուները եւանէ ևսու իհան ժողով-
ցնի եւ պրոպէտ բան կայսերական գորքն զայն
Հայոց մեծ զանզ մ'ոյ կոչմնեցաւ Առ գունդոր
Աքատ Քազբատունցն եւ Մուշեղ Առաքիլուն անին
առեւ քիչ առենի մեջ անանդ կարդասորեցաւ որ
թագավորութ Ա Հոյրութեան եւ այն իսկ Յունաց
Տերենս սայաւակուոր ուժեներով շատ ուրբիցայուն
եւ զօրավայրներուն մեծ դուզութիւնն առանց առ շոր-
շակալութիւնն մասուցին աւանձն Ա Աներսէն իրենց
զբոյ Վասուաց ու ողնութիւնն առ զօրութիւնը մասդե-
ռով պը հնուութիւնն առանց

Կայսեր նորէն իրկած օդնութիւնն ալ շատ շուշցուու, հասաւ առջի բանակին հետ մրցուու, և ըստ հայ ու յօդի զնու էր՝ ապահա վրան ապրուաց Ձիսու գուշանի վայ եկած բանակիցն ։ Այս Են Մերսուան ալ իր ապահուած զօրբերն ընդունած ըլլա-^{լա} նարն ալ էկա բանակի հոյոց բանակին զիսնաց դրան, և այսպէս մատ ժամ զարնուելու ։ Առ ապահուան առջի միջային Հայոց բանակին մէջ գլուխուու նախարարուաց քաջ պրեհեծ որուի մաքանակամ եկած զնաւուրած էին, և ամենայն ող հոգբենն ապահուան թեսու ու մատ եղած չափիցն ըստ վեհեց ինքնուելու ։ Իւանու կամք բորբոքուած չեմ կընար պատերազմի նշանին տրաւըսն սպասել, կարդերն ուն գուրու ներաւելով՝ երկու բանակին մէջնուզ կ'իւթին իրեւ ։ թէ Պարսիկներն առարգել կարդալով ։ Թշնամոց բանակին մէջ զանուուց Երիտասարդ իշխաններն առող չինակալ գիտենալ, անոնք ալ դիմացնիս կ'եցըն, և այսպէս իրեւ ։ թէ բան պատշաճն յառաջ այսուահան պատահնենքը պատեսած իշխան բարձր մէ բորբոքուի, կը սկսեն առջին անդին իրար հետ զարնուիք ։ այս կախներուն մէն Հոյոց պարսիկները մէն քաջանիւած ամբ Պարսիկ Երիտասարդներուն հետեւն կիմազմ անոնցմն խօսա շատերը մարզացին ։

Այս թեժեցիւ ճականակին ու յազմութիւններին օքիտակէ ժամանակ մեծ պատելապայման ունի որ գրիեցիւ որ մը տեքովը տեսէց եւ փառուար յազմութեամբ պատկան էցաւ : Խայպաւորն ու Ս. Ներսէս կուղբէն նոյն ճականին համանակը բուժ բանակին մէջ մարզ մասնակի թէ Պատպահամբ նաև պատերազմին դպրութիւն ըլլաւ կը բարձրու . Բայց կայսերական սարսարութեան յանձն չառաւ . Մինչք բառ թեազու արքին , քեզի համար եկած էնք . թէ որ ճական մասնակի և բան մը պատահէլու ըլլայ : Ինչ երեսով կրնանդ կայսեր ուղիւն եկել : Առաջ զան մէ եղինակուստապետն համ համ մերժան վայ ել . Ըստ ինք մշշի համար ազօթքը ընէ եւ Խառուծին մեր զիւնացը յազմութիւն ինքըէ , իսկ զան միրէն դիսելու : Ես ամենինի տեսները մշցի տրուու ու քաջալերացի իւլիս քաջօթիւնի ամբ պատերազմեաւ : Երկրուցն ու ականց հասնեցան , ելքն լերն վայ : Եւ Ա. Ներսէս իրրիւ երկրորդ Սամակո մի՛ իր հանապաշտապան բազուկներին երկինք միրցուցած սկսու թերմանիւր ազօթիւք Առաջ մէ խնդրել որ խնայէ իր ազգային եւ անապառած հեթանուններու ձեռքանուններու շնորհագույն պատկանը ու միշտ քայլ ինչորով մէջնանգ պատութեամբ զօրոց սպիտակի շարժանելունիւր ու պատերազմին ընթիւցքը կը զննէր , և միշտ Ա. Հայրապետին կտալուքը որ ազօթքը յառաջ ճառաջ ճառաջ գննէ :

Բայց երանելի կաթուղինս Աստվածոյ և իր ժողովրդուն մէջ միշտարք ըլլալին եւ իր ազօթիւթեանց համար յացիւթեթիւն մոցիւթելին զայտ նոյն օրը ուրիշ միշտարքաբերեա Քայլ քառ, այնպիսի գեղաքի մը միջ արև որ առաջն իրեն մէջուշ շատ պէտք հետեւութենաւը կ'առնեար, եւ գոյզ բարք բանակին մէջ շփոթութիւն ու երկասառիւթիւն պատճառեցի՝ յացիւթեթիւն ու երկարացրկն է իր նորքը Այս ուստի առ զարգարած ինստիտուտներն ու թագավորին զայտ զեւ նոյն մահմանին ունեցած ազգեցութեանը խափանեց։ Համար մը շարութեան մարդիկ Առաջի Առաջիկանանին զայտ նախանձեցին իրեն հաւատար և թիւնը պատրա ու շերք ապահով առ իր զայտ են, մինչեւ նոյն մարդը զայտ էն որ զայրէ կ'ազդ մեռցնել։ Տիրապետական Պատ ու շարտեասութեան ու հայութ կախություն, երբ որ նոյն դարմասր պատերազմին

ուն առաջական զանունի գեղ կրիսը շնչառման եկան
կը զէնքերին ու նշանները Ա. Հոյրապետական առջևը
քրան, որ սրբնե, թաղաւորը նոյն վասնից առ մի-
նորդն կ'ուզեր զինքը հնե արդելու և շնչառը որ
պատերազմի մէջ մնան. Խոհ քաջ զարդարուն որ
հայրենու ու և թաղաւորին մորոյ իր կենացք զները
և ուսնկով կը առչուրէ, առնելով որ իր հաւատա-
ծն թիւն ոյսպէս տարակուած առկ կը ճպարէ, առ
արկ արունելով և աբժ հնացը զդունելով իր ու
մեղադիմուր ցաղցնելու, Ա. Ներօսին դիմուր որ
իրեն համար միջնորդ ըլլայ, պատ խօզդան շուրջ
անոն միջնորդութեան բան, բայց երբ որ երանեն
կամքողիկոսոր շատ աղաքեց եւ հաստատեց որ ինչ
ունոր համար երաշխառար կ'ըլլայ, թ ազաւորը որ ու
նոյն և աւանակն իրեն մանեն: Բն մեկ խօզքն չըր աղ-
սեր, յանձն առա, միայն ողմանիցնց որ Պաշտի
հաւատարութեան երգում բնէ: Բայց զարարուն ա-
րանու սիրով կասարեց, եւ Թափաւորին ըստ ո
ւեհոց և մուշու՝ քեզի համար կեցան եմ, թշուց
որ իմ նախնիքը այլ ըստ նախնեաց համար: Մինչ
մէն շարախառները մաքի մ'ըներ: Ես բայց ու Ա.
Ներօսին որհութեան առնելով՝ ուրախութեան
եւ նոր եռանդեամբ լուսնին վար անտարեց:

Առաջաւայ որեւէ եղբայրն որի՞ս՝ պատշաճ
ակտ էր մինչև իրիկոն տեւեց։ Պարսիկները հա-
զան Հայոց Եւ Յանայ քաջութեան դեմ զնն
մանաւանք քաջ նախարարաց, որոնց միջոց ամէն
տեսութիւնը բաւական կը ըստ ԲՇամփունը չա-
հարեցրեն լու։ Ամենէն աւելի քաջութիւն ըստ
րան մէնի եղան Մուշ. Դարձան բանութեան մէջ ու
Ապօնայ Ապօնայից թաղացորին պատասխանը ու
որ հազարամթեամբ եւ յանձնապատճենութեան
Ըստու մին խառապահ էր որ ինք միոյն իր տեսք
կամ գնդութիւն Հայոց հետ դուռ է կ'եւէ, զարդար լի.
ուր վերաբերեց. բայց արտաքը կարդի չսփառու-
թեամբ մը չուղից մեղքնել ըստու. թէ Ձեմ ո-
ւը որ իմ ձեռքափօն պատկենալ գլուխ մինչու այս
պատ մեծ բախութեամն ըստ տառա. Արդիպատ
կամարականը, որն որ անոնց աւելի գովազթեան
մանիք է որ Վըստիոյ իր բազր ցեղը չնշեց բայց
մին մասնաբար մասնակարգութեամբ եկան անոր ո-
ւը ամենուր հասանաւելու. համար իր կենացք փան
դի թշ դրս, եւ խառնութեան ամենէն սատոնի և
զոն անզերը վակերով թխութեամբ կը քրաւէ։

Անդհամբապէտ ըստը Հայոց գունդը ան օրն ան-
պիսի բաշտ մինի ցուցուց, մինչեւ նոյն իոկ քրո-
սից թագաւորը իր զարմանանաւ բերնեն ընը-
ւեր կրնար զարմանաւն ու գովելն գոգրի։ Եւ մա-
սնաւունու մաննեց հաւատարմանթեամն ու ուժանի-
թեամն վաց կը սփրանար, որովհետեւ ունին անզան
թիւնամբ մը մեղքնենիսուն Վըստիոյ համար ըստ
կ'ըստին, իբրև թէ անոր վերաթեամն ու մաշուն
գրեթե առնելու. համար Ան պատճառաւ աւա ալ եր-
սիք կու աւար Հայոց թագաւորին որ առանձ հա-
մարիմ, տիրանէր ու քաջ զօրք անիւ Հայոց և
Յանայ զարդն այսպէս մորուն է. մասնիք զորք-
ով ու մերին օդականան թշամբ զօրնաւոր զա-
րդ բազմամթիւ բանակը չարաշոր յարդաւոր
դաշտուն աննեց վահակամիքը թշամբ եցան, և Տայոշ
ները պատիք աւար թեղ տարի վահան։

Խակ ամսպորհիս Մերուժանին ժամանեց Հայութ և
աշխարհը առ առ հրեշտէն պատահու քառաբլ Ամբա-
սպարող ամին դաշտու է եղեր: Մերուժան պ-
տերաբանն առեւ փառակերու տառն ճին վերաբերել
էր կրտսեր շուտով յառաջ Երեխաւ: Կայ մինչեւ
Ամբան որ վախճանականները կը հայսածեր, առեւ
հանձնելով քաջանակները կը մեռցնել եւ զինու ուն-
բանեւ: Բայց մասաւոր որ եթէ Տիգր բանակ առ-
նելոր ըրաց, գոյց և Ա Ներսէս Կայազան, ուղի ու-
մինակա մերցինեւ: Եւ պիտին իր շորովեան է
ընդունաբարութիւն հապարտ թեւուն համաձայն պատե-
մի պատեւու: Համեմը նոյն աեղն բառ պատօ-
նան շամելոր մը զանելով, առա աստանի տաքցոց-
ու պատկ մը ձեւացրելով՝ անօքնին պարուն շա-
տե ըստ: Առավելուն Հայոց թեմպան որով են ե-
աւելէ կիբայքիր, ահաւորի և զքեզ իր պատիւ-
թաղը որ բաքրանահի ասպաւ ըլլազա՞ բնի հի-
անց Հայոց թեմպան պատերը պատիւ: Առու անօքն
ունիք առեւ հոգին միւս ունիք: — Թեհզեւ խօս և
անպատճաճ, բայց արդաք պատիւ ունիքի աշ-
տանիս ու անբանին նարաւ:

ՀԱՅՈՒՅՔ ԿՐՈԽՎՈԽՈՒԹԵՐՆ

JOHN R. BURGESS
22-142-1000

Արց երամամ 100 լունակի թափառ՝	250½ արժ.	փառ. 2 տ.
Արց երամամ 100 լունակի թափառ՝	119½ տ.	½ տ.
Լիքուազ 300 կարգավաճառ՝	119½ տ.	2 տ.
Արց աշխատավաճառին՝	114½ տ.	1 տ.
Համապարփ 100 որոշակա թափառ՝	261½ տ.	2 տ.
Մարդարկություն 300 քաղաքացի՝	141 տ.	2 տ.
Մարդարկություն 300 քաղաքացիներին մասն.՝	119½ տ.	2 տ.
Մարդարկություն 300 քաղաքացի՝	141 տ.	2 տ.
Վարամամ 100 լունակի թափառ.՝	119½ տ.	3 տ.